

Om konstruksjon av forskningsobjekter

INNOFF – Forskerverksted, 25. november 2025

Hva er det egentlig du studerer?

- “(...) the construction of the object (is) no doubt the most crucial research operation and yet the most completely ignored” (Bourdieu, 1992, p. 224)
- “(...) how the ‘initial’ research object is identified and constructed (...) is a theme seldom problematised since the choice of research objects is often taken for granted” (Leiulfsrud & Sohlberg, 2021, p. 3)
- Merton (1987, p. 1) refererer til det “universally accepted doctrine that phenomena should be shown to exist or occur before explaining why they exist or how they come to be”

Å definere problemet.

- Det er stadig nye problem eller tema politikere gjerne vil ha forskningsbasert kunnskap om
- Bærekraft eller samskaping, finnes det?
- For noen år siden var det stort fokus på manglende samhandling
- Nå er det kommunepolitikernes manglende evne til prioritering for å møte demografiske endringer – stikker hodet i sanden og lar gjelda øke?
- Er dette reelle problemer?
- Er problemet rett forstått?
- Hvordan kan slike ting gjøres til gjenstand for forskning?

Fra tema eller problem, til forskningsobjekt

- Forskningsobjektet er det fenomenet en studerer.
- Det må eksistere på en måte som gjør det mulig å studere
- Manglende samhandling? Manglende prioriteringsevne?
- En må kunne skape data som kan representere fenomenet.
- Det krever:
 - dekonstruksjon og klargjøring av problemet (eller temaet).
 - definering av kunnskapsbehov
 - konstruksjon av et forskningsobjekt som kan studeres for å innfri (noe av) dette kunnskapsbehovet

Manglende samhandling

- Manglende samhandling var bakgrunnen for Samhandlingsreformen.
- Det utløste et skred av forskning om samhandling.
- Intervjuer med ulike tjenesteytere om deres erfaring med samhandling, uten at samhandling ble definert – objektet ble tatt for gitt
- Men hva er samhandling – og hva var samhandlingsproblemet?
- *Samhandling er uttrykk for helse- og omsorgstjenestenes evne til oppgavefordeling seg imellom for å nå et felles, omforent mål, samt evnen til å gjennomføre oppgavene på en koordinert og rasjonell måte (St.meld. nr. 47 (2008-2009), s. 13).*
- Som politisk begrep er samhandling for normativt, uklart og sammensatt til å kunne fungere som objekt for forskning

Manglende samhandling forts...

- Reformens innhold viser i tillegg at «problemet» er mer subtilt:
- *For spesialisthelsetjenesten innebærer forslagene en «spissing» av oppgavene, ved å vektlegge ansvaret for de mer spesialiserte tjenestetilbudene (s.139).*
- Reformen handlet om å flytte grensen for hva som var henholdsvis spesialist- og generalistoppgaver
- Samhandlingsproblemet handlet om spesialisthelsetjenestens behov for mer rom til å rendyrke det de mener er spesialistoppgaver
- Staten har makt til å foreta endringer og sette grenser for sin virksomhet. Kommunene er «siste skanse», og blir i prinsippet ansvarlig for alle legitime behov hos sine innbyggere som ikke dekkes av andre.

Konstruksjon av forskningsobjektet

- Det må eksistere på en måte som lar seg studere empirisk
- Det må «nøytraliseres»
- Det må kunne begrunnes teoretisk
- Det må avgrenses i tid og/eller rom (bounding)
- Data må kunne representere objektet på en relevant måte
- Kunnskap om objektet må kunne kaste nytt lys over det problem som begrunnet studien – her, den politiske samhandlingsutfordringen
- Hva kan være et mulig og nyttig forskningsobjekt?

Mulig forskningsobjekt

- *Relasjonen* mellom kommunen og spesialisthelsetjenestene
- Gunstig for å forstå hvorfor noe er som det er (teoretisk begrunnelse)
- *RQ: Hvordan ivaretas og erfares relasjonen mellom kommuner og spesialisthelsetjenesten?*
- Seks kommuner av ulik størrelse fordelt på to helseforetak (bounding)
- Observasjoner av et utvalg av møter, med oppfølgende intervjuer, og analyse av skriftlig kommunikasjon
- Vil kunne gi kunnskap om samarbeidsformer, ulike logikker, dilemmaer, makt, og spenninger mellom ulike profesjoner og forvaltningskulturer
- Vil kunne gi ny og viktig innsikt i reelle samhandlingsutfordringer

Manglende prioriteringsevne

- Er det prioriteringsevnen som er problemet?
- Historisk kontekst: Fra integrasjonsmodell til autonomimodell (DNI)
- Skille mellom politikk og iverksetting i det norske styringssystemet
- Regjering og storting som ideelle politikkutformere, som desentraliserer de vanskelige dilemmaene til kommunene
- Nå vil en lette på lovkrav og reguleringer for å muliggjøre en mer rasjonell og 'bærekraftig' styring
- Problemet er en maktforskyvning hvor «autonome» kommunene blir iverksettingsorgan for statlig politikk

Kunnskapsbehov

- Det er mye en kunne tenke seg mer kunnskap om her
- Hva er det reelle kostnadsbehovet ved å innfri nasjonale politiske mål for kvalitet på lokale velferdstjenester?
- Hva er de avveide politiske og økonomiske gevinstene ved kommunesammenslåing?
- Hvordan har samhandlingsreformen påvirket behovet for tjenester i kommunene?
- Alle er store og sammensatte spørsmål som (i beste fall) inneholder flere mulige objekter

Mulig forskningsobjekt

- De **vurderinger og avveininger** kommunepolitikere gjør i behandlingen av vanskelige prioriteringssaker
- *Hvordan opplever kommunestyrerepresentanter sitt politiske ansvar og hvordan resonnerer de i vanskelige prioriteringssaker?*
- I kommuner med ulik topografi og økonomi, og politikere fra ulike parti (ulik kontekst)
- Observasjon av debatter i kommunestyret og oppfølgende intervju
- Vil kunne gi kunnskap om de reelle vurderinger politikerne gjør og de dilemmaer de opplever, og i hvilken grad de er påvirket av politisk ideologi
- Vil kaste lys over demokratiske utfordringer i det norske styringssystemet